

A szegedi tanoncoktatásról.

Rendkívül sajnálom, hogy a csütörtöki közgyűlésen mint nem indítványt tevő a zárszó jogával nem élhettem. Feltétlenül reflektáltam volna a polgármester urnak azon kijelentésére, hogy „mindig hitvány volt a szegedi tanoncoktatás.” Adatokkal, tényekkel igazoltam volna, hogy nem a szegedi tanoncoktatás volt „mindig hitvány”, de országos jellegű a baj. Megnyugtattam volna a polgármester urat, hogy éppen a szegedi tanoncoktatás volt az, mely az országban az adott súlyos viszonyok között a legjobbak közé tartozott. Ezt mint volt miniszteri iskolálgató állítom, akinek alkalmam nyílt évek hosszu során át az ország sok iparostanonciskolájában megfordulni és tapasztalni, hogy másutt még nagyobb bajok voltak és vannak. Hogy a tanoncoktatás általában nem ki elégiű eredményű, annak igen súlyos okai vannak. Az első legnagyobb baj az, hogy az iparospályára számtalan esetben olyan fiukat is szerződtek az iparosok, akik az írás és olvasás elemeivel sincsenek tisztában, sőt számos esetben abszolút analfabéták. A szegedi iparostanonciskolában voltak tanévek, midőn 2000 tanulói létszám mellett négy előkészítő osztály is kellett fenntartanunk 240—250 olyan tanonccal, akik az írás-olvasás és számolással hadilábon állottak. Az első osztályokban is voltak nagy számmal olyanok, akik csak dőcögve olvastak, hitványul írtak és a számtani alpműveletekkel sem voltak tisztában, — de be kellett őket az első osztályokba osztani, mert a négy elemi osztályt elvégezték! Ilyen igazán „hitvány” tanulmányaggal pozitív eredményt elérni, a legelkiismeretesebb tanító is alig tud.

A másik körülmény, mely a tanítási eredményre állandóan gátólag hatott az, hogy az iparosok nem csekély része — igaz tisztelet a kivételeknek — a tanoncokat nem iskoláztatja rendszeresen. Az igazolatlan óramulasztások állandóan napirenden voltak és vannak, — a kihágási bíróság tudna arról tanubizonyságot tenni, hogy állandóan milyen nagyszámu iparos ellen folyt eljárás, a tanoncoknak igazolatlan óramulasztásai miatt. Merő képtelenség teljesen megnyugtató eredményeket elérni akkor, ha egyrészt rendkívül csekély, sőt teljesen semmi iskolai előképzettséggel bíró tanulókkal van dolgunk és emellett állandóan küzdeni kell a rendszertelen iskoláztatás ellen.

Ezek a bajok azonban nem pusztán szegedi vonatkozásúak, — országos jellegűek azok, melyeknek megszűnése felette kívánatos. A 60.000—1924. VKM. sz. a. kiadott és folyó évi szeptember 1 én életbelépett új iparostanonciskolai szervezeti várok én javulást, valamint az 1922. évi XII. t. c. azon rendelkezéseitől, mely a tanonc, illetve szegedi vizsgálatokat, valamint az iskoláztatást megköveteli. Mert mi volt eddig a helyzet? Az, hogy egy előkészítő osztálybeli, tehát írni-olvasni alig tudó tanonc elégtelen bizonyítvánnyal épp úgy volt felszabadítandó, mint az a tanonc, aki a III. osztályt akár jeles eredménnyel is elvégezte! Itt vannak a bajok kuforrásai, melyek a „hitvány” tanoncoktatást érthetővé teszik, — de ismételt hangszólok, hogy ez nem szegedi specialitás, hanem országos jellegű baj, melynek szánálásán a magyar ipar érdekében sem *fáradtságot*, sem *költséget* nem szabad kimélnünk.

Ami specialiter a szegedi iparostanonciskolát illeti, annak működéséről — mint annak 30 éven át volt igazgatója — nem kívánok nyilatkozni. Az igazságot azonban magamba nem fojthatom. Az országban végzett iskoláztatásaim alkalmával szerzett tapasztalataim alapján a leghatározottabban állítom, hogy olyan szépen felszerelt iparostanonciskola igen kevés van, mint a szegedi. Ifjúsági könyvtára, fizikai és technológiai szertára, általános és szakirányú rajzgyűjteménye oly gazdag, hogy olyannal alig dicsekedhetik más város tanonciskolája. Évtizedes, céltudatos munkának eredménye ez, amelyre megnyugvással tekintek vissza. A tanítás eredményességéhez szükséges előfeltételekkel iskolánk rendelkezik és meg vagyok győződve arról, hogy amint jelen cikkemben felsorolt országos jellegű bajok teljesen szánáltnak, az oktatás eredményessége is biztosítva lesz. A *mult*ra nézve pedig hangsúlyoznom kell, hogy a többször említett súlyos bajokkal állandóan küzdve mindenkör azon voltunk, hogy vállalt kötelemeinknek a

lehetőség határain belül megfeleljünk. A háború utolsó éveiben egészen a most kezdődött tanévig a közismereti tanítást teljesen megbénította a *tanönyvek* hiánya, mert a használatban volt Mártonfy—Trajter-féle tankönyvek teljesen elfogytak, — a Littván Sándor-féle tankönyvek csak most jelentek meg. Az általános és szakirányú rajztanítás terén azonban jobb eredménnyel dolgoztunk, — a háború előtti időben

Harmincöt tábornokkal együtt nyugalomba megy a szegedi körletparancsnok.

Szeged, november 29. (Saját tudósítónktól.) Rövid két éven belül a szegedi katonai körletnek három tábornok-parancsnoka volt és ma az a helyzet, hogy Janky Kocsárd és Artner Kálmán után eltávozik a szegedi vegyesdandár és egyben a szegedi körletparancsnokság éléről a harmadik parancsnok: Kruchina Manó altábornagy is. Ez a hír meglepetést keltett, mivel Kruchina Manó távozására senki sem volt elkészülve és a hír még a legjobban informáltakat is meglepte. A körletparancsnok távozását különbözőképpen kommentálták, míg most a Szeged munkatársai illetékes, jól informált körökből a következők értesül:

— Kruchina Manó altábornagy elismerésméltón eljesítette munkáját az alatt a rövid idő alatt, míg a szegedi vegyesdandár élén állott, felsőbb körök csak elismeréssel szóltak munkájáról és így távozásának híre tényleg meglepetésként hatott, mivel erre semmi különösebb ok nem adódott.

— Az altábornagy távozásához így egyesek messzebb menő kombinációkat fűztek és így próbálták megmagyarázni hirtelen távozását. A valóság ezzel szemben az, hogy ezeknek a messzebb menő kombinációknak semmiféle alapjuk nincs, Kruchina Manó egyszerűen nyu-

galomba megy, mivel erre megvan a megfelelő szolgálói ideje.

— Egyébként Kruchina vegyesdandárparancsnok nyugalombi vonulása nem elszigetelt, egyedül álló jelenség, itt nem egy ellen szeméről van szó, hanem ez a nyugalomba vonulás összefüggésben van a szandás programjával. Az erre vonatkozó hírek úgy szólnak, hogy Kruchina Manóval együtt mintegy harmincöt idősebb tábornok is nyugalomba vonul. Ebből is nyilvánvaló, hogy nem személyekről van szó.

Kruchina Manó altábornagy egyébként szombaton délelőtt már el is búcsuzott a szegedi vegyesdandár tisztikarától, sőt délben már meg is tartották a szokásos búcsulakomát, amelyen nagy számban jelentek meg a szegedi körlet tisztikarának tagjai. A hírek szerint az altábornagy már december elsejével távozik állásából, illetve december elsejével befejezi aktív szolgálatát.

A körletparancsnok utódjának személyéről azonnal megindultak a kombinációk. A Szeged munkatársai illetékes helyről úgy értesül, hogy az új parancsnok László altábornagy lesz, aki december első napjaiban már el is foglalja új beosztását.

Szeged nyugalma érdekében a rendőrség az egyetem tudomására hozza a rendbontó egyetemi hallgatók neveit.

Szeged, november 29. (Saját tudósítónktól.) A legutolsó időben a Szegeden vendégszerető hajlékot talált Ferenc József-tudományegyetem egyes elvakult és félrevezetett hallgatói olyan „mozgalmakat” bonyolítottak le, amelyek valóban túlépték azokat a kereteket, amelyeket az egyetemi ifjúság a béke boldog idejében akár milyen mozgalmakban is, de mindig betartott. Az első nagyobbarányú ilyen — minden keretet átlépő — mozgalom az 1922 ős nemzeti gyűlési választások idején jelentkezett, majd lelkiismeretlen izgatók vezetésével 1923 márciusában lépett fel ismét elementáris erővel. Ennek a mozgalomnak lett azután következménye az, hogy a lelkiismeretlen izgató (aki egyébként egy sajtótermék vezetését is ellátta), rendőrök kényszerítették arra, hogy elhagyja Szegedet.

A most folyó esztendőben azután ezek a jelenségek folytatódniak. Először volt az emlékeztetés R. U. R. botrány, amikor a diákok egy csapata bűzbombákkal, tüntetéssel, fűtyüléssel akarta megakadályozni Carl Capek Európa-szeri ismeretes darabjának előadását. Ennél a „mozgalomnál” a rendőrség kénytelen volt energikusabb eszközöket igénybe venni, mint az az ellenforradalmi esztendő alatt szokásos volt. A legutolsó ilyen „mozgalom” — mint még emlékeztetés — csak kísérlet maradt, mivel a szegedi rendőrség idejekorán közbelépett és megakadályozott minden rendbontást. Ez a legutolsó mozgalom a szegedi nőegylet jótékony célú teaestélyén volt, amikor mintegy tizenöt fiatalember meg akarta zavarni a mulatságot.

A rendőrség minden alkalommal megfelelő formákban közbelépett és elejét vette súlyosabb következményeket maga után vonható eseményeknek. Minden alkalommal a botrányok és tüntetések után állt az egyetem tanácsának és kérte a tanácsot arra, hogy *jegándt fogva hasson oda, hogy a fiatal emberek „társadalmi szereplése” maradjon meg a megengedett határokon belül és ne lépje túl a békeldők szokásos kereteit.*

A szegedi egyetem tanácsa azonban eddig még — ismeretlen okból — egyetlen alkalommal sem lépett fel erőlyesen és ezzel utat en-

gedett annak, hogy ilyen jelenségek a jövőben is előfordulhassanak minden következmény nélkül. Az egyetem tanácsa ugyanis a rendőrség átiratára mindig kitérő válasszal felelt. Kijelentette, hogy nincs módjában eljárni a rendbontások okozóival szemben, mivel ő csak a jelenségekről értesült, de nem ismeri a botrányokozók neveit.

A rendőrség azonban minden alkalommal — ha nem is írásban — tudomására hozta a rektornak a botrányt okozó egyetemi hallgatók neveit, legutóbb is az R. U. R. esetenél hat olyan egyetemi hallgatót jelentett be, akik részt vettek a bűzbombázásban. Az egyetem tanácsa azonban erről nem vett tudomást. A rendőrségen ezzel szemben az az álláspont, hogy Szeged nyugalma minden körülmények között megőrizték. Egyetemi hallgatók botrányait pedig csak úgy lehet lehetetlenné tenni a jövőben, ha a botrányt okozók ellen az egyetem tanácsa hozza meg a szükséges fegyelmi intézkedéseket. Mivel pedig a legutolsó időben Szeged nyugalma legnagyobb részét az egyetemi hallgatók mozgalmi zavarák meg, szükséges, hogy ezeknek elejét vegye az egyetemi tanács megfelelő intézkedésekkel.

A rendőrségnek elhatározott szándéka az, hogy a jövőben nem enged semmiféle rendbontó mozgalmat. Ezért most erőlyes eljárást folytat annak a megállapítására, hogy kik voltak azok az egyetemi hallgatók névszerint, akik a zsidó nőegylet estélyén botrányt akartak okozni. Ezeknek a hallgatóknak neveit azonnal tudomására fogja adni az egyetemi tanácsnak, amely ekkor már nem adhat kitérő választ, hanem Szeged nyugalma érdekében meg kell tennie a fegyelmi intézkedéseket. A rendőrségnek ezzel csupán az a célja, hogy a jövőben minden rendbontó törekvést már preventive megakadályozzon. Mert nem tételizhet fel az, hogy az egyetemi tanács fegyelmi intézkedései után is lenne még egyeseknek kedvük ahhoz, hogy beleszóljanak a békés polgárok magánügyeibe.

Mikulásra
olcsón igen szép baba-parókák készítenek 837 HOFFMANNÉ női fodrász

üzletében, Kállay Albert-u. 1. Kihullott haját veszek